

Raportul general al activităților de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru”, realizate de grupurile multidisciplinare pentru 9 luni ale anului 2018

În vederea verificării respectării legislației în domeniul raporturilor de muncă și protejării drepturilor salariaților, precum și întreprinderii măsurilor de prevenire și contracarare a fenomenului muncii „la negru” și a practicii de achitare a salariilor „în plic”, având ca bază Regulamentul comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, în scopul realizării obiectivului „Intensificarea controlului în scopul depistării evaziunilor și contracarării fenomenului „muncii la negru” din Planul de acțiuni privind minimizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și „muncii la negru”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.477 din 28 iunie 2011, organele semnatare ale Regulamentului au întreprins un șir de acțiuni conform competențelor.

Serviciul Fiscal de Stat (SFS), referitor la realizarea obiectivului menționat, comunică următoarele.

În procesul de planificare și efectuare a controalelor fiscale pentru anul 2018, prioritar au fost examinate riscurile aferente comportamentului fiscal și nivelul de conformare voluntară a contribuabililor la respectarea legislației fiscale, inclusiv a declarării corecte a salariilor.

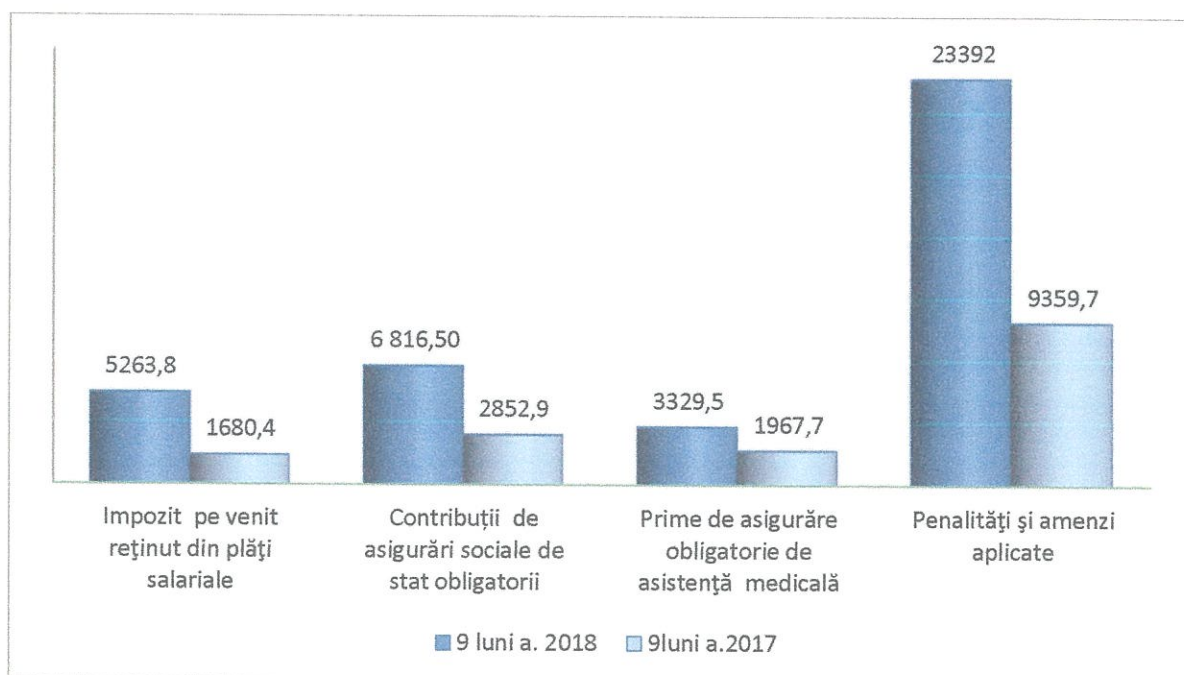
În rezultatul acțiunilor întreprinse de către Serviciul Fiscal de Stat, pentru 9 luni ale anului 2018, au fost stabilite încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare, impozitului pe venit, contribuțiilor de asigurări sociale și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală) fiind adoptate **146 de decizii** asupra cazurilor de încălcare a legislației, inclusiv referitor la încălcările ce vizează corectitudinea calculării și achitării plăților salariale, impozitelor și defalcărilor aferente acestora.

Ca rezultat, conform deciziilor adoptate, au fost calculate suplimentar pentru plata la buget obligații aferente plăților salariale în sumă totală de **38 802 132 lei**, din care **achitate 11 997 336 lei**, inclusiv:

- ✓ impozit pe venit reținut din plățile salariale în sumă de **5 263 839 lei**;
- ✓ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de **6 816 499 lei**;

- ✓ prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de **3 329 491 lei**;
- ✓ penalități și amenzi aplicate în sumă de **23 392 303 lei**.

Tabelul nr. 1 – sumele calculate în rezultatul controalelor, cu referire la încălcările prevederilor legislației în vigoare ce vizează raporturile de muncă, **mii lei** (9luni ale anului 2018 comparativ cu 9 luni ale anului 2017).

Din totalul obligațiilor calculate aferente plăților salariale ne/subdeclarate 26 178 488 lei au fost calculate ca rezultat al controalelor fiscale efectuate în conlucrare cu organele de drept (SFS și PCCOCS), având ca bază materialele probatorii acumulate de către părți.

Obligațiile suplimentare în mare parte au fost determinate ca urmare a aplicării estimării prin metode și din surse indirecte a fondului de salarizare, având ca bază nerefectarea în evidența contabilă în documentele de evidență și în dările de seamă în deplină măsură/ integral a salariilor lunar real achitate angajaților .

Menționăm că din perioada martie 2018, Serviciul Fiscal de Stat în parteneriat cu PricewaterhouseCoopers Moldova și cu suportul Fondului pentru Bună Guvernare, inițiat de Guvernul Marii Britanii, a demarat acțiuni ample de conformare voluntară/forțată a agenților economici cu risc sporit de achitarea a salariilor în plic și utilizării muncii la negru (proiectul MD 48).

Un element cheie al proiectului MD48 a constituit efectuarea controalelor fiscale în scopul determinării cuantumului real al plăților salariale achitate de către angajator în 2 etape. Astfel în cadrul I etape a Proiectului MD48 a fost selectat un eșantion redus de contribuabili care au fost supuși controalelor fiscale în scopul determinării cuantumului real al plăților salariale achitate de către angajator angajaților săi. Controalele fiscale efectuate au vizat perioada anului 2017.

Rezultatele controalelor fiscale efectuate în perioada 19.03.2018-30.06.2018, pentru perioada anului 2017, la I eșantion, s-au soldat cu estimarea fondului de salarizare și recalcularea obligațiilor privind plățile salariale și aplicarea sancțiunilor (preventiv) în sumă de 2 829 851 lei și transmiterea în adresa Inspectoratului de Stat al Muncii a probelor acumulate în cadrul controalelor pe 12 cazuri (agenți economici) spre examinare conform competențelor.

La demararea campaniei MD48 a fost evidențiat ca obiectiv principal conformarea voluntară a contribuabililor la declararea reală a plăților salariale achitate angajaților cu calcularea și achitarea obligațiilor ce le revin conform prevederilor legale pentru perioadele precedente.

Pentru promovarea politicilor de educație juridică și civică a salariaților, informarea și consultarea celor interesați în aplicarea corectă și eficientă a legislației în domeniul relațiilor de muncă, precum și pentru asigurarea transparenței activității, pentru semestru I al anului 2018 de către SFS au fost realizate acțiuni informative și de sensibilizare, cum ar fi:

- 370 vizite fiscale, cu caracter consultativ care au avut drept scop explicarea legislației în domeniul raporturilor de muncă,

- 384 seminare pentru angajații și angajatorii din sectoarele cu risc sporit privind consecințele negative ale acceptării salariului neoficial (privarea de dreptul la asistență medicală, la o pensie decentă, la concediu etc.);

- 39 publicații în presă și participarea la emisiuni la posturile de televiziune locale cu tematica privind dezavantajele achitării salariilor „în plic” și practicării muncii „la negru”.

- au fost plasate afișe și distribuite 7 550 pliante informative angajaților și angajatorilor „Nu salariul „în plic”;

- au fost difuzate 2 spoturi sociale informative audio și video (cu suportul financiar al Guvernului Marii Britanii).

În scopul continuării acțiunilor de conformare voluntară și informare a cetățenilor privind riscurile fenomenului „salariului în plic” și „muncii la negru” pe parcursul lunii august 2018 de către angajații SFS de comun cu reprezentanții Casei Naționale de Asigurări Sociale și cei de la Inspectoratul de Stat al Muncii au fost desfășurate 120 ședințe comune de informare și consultare a angajaților și angajatorilor despre riscurile practicării muncii la negru, precum și despre aplicarea corectă și eficientă a legislației în raporturile de muncă.

Serviciul Fiscal de Stat va asigura intensificarea acțiunilor de verificare asupra activității contribuabililor care prezintă riscuri sporite aferente muncii „la negru” și achitarea salariului „în plic” prin inițierea controalelor fiscale începând cu 01 octombrie 2018, cu termen de definitivare 25 decembrie 2018 la 100 de agenți economici selectați cu risc sporit de utilizare a muncii ne/sub declarate.

Ministerul Afacerilor Interne în comun cu colaboratorii SFS și ai Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor pentru semestru I al anului 2018:

✓ au efectuat verificări în domeniul transportului de pasageri, drept rezultat fiind întocmite 98 procese-verbale contravenționale cu aplicarea sancțiunilor în sumă de 132,2 mii lei;

✓ au participat la controale fiscale efectuate la 4 întreprinderi ce își desfășoară activitatea în domeniul prestării serviciilor (alimentației publice...).

Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM) în vederea reducerii ocupării informale și a fenomenului plății salariului „în plic” pe parcursul 9 luni ale anului 2018 au fost realizate următoarele activități:

✓ au fost întreprinse 6 vizite de control planificate și 52– inopinate la 39 unități și 19 angajatori-persoane fizice. Ca rezultat au fost depistate 100 persoane ce activau fără forme legale de angajare, inclusiv 39 femei și 2 minor, au fost încheiate 61 procese-verbale cu privire la contravenție, au fost repuse în drepturi 29 persoane, fiindu-le

legalizate relațiile de muncă cu angajatorii, minorii au fost retrași din activitatea, interzisă persoanelor mai tinere de 18 ani.

✓ au fost întreprinse 70 vizite de control în comun cu colaboratori ai altor autorități publice. Astfel, cu colaboratorul Centrului de Sănătate Publică a fost efectuată 1 vizită de lucru în baza unei petiții, în rezultatul căreia a fost depistată utilizarea muncii nedeclarate a 1 persoane. Cu funcționarii Serviciului Fiscal de Stat au fost efectuate 30 vizite de control planificate și 3 inopinate în cadrul cărora au fost consemnate 6 persoane, care prestau munca nedeclarată. În comun cu reprezentanții subdiviziunilor teritoriale ale sindicatelor au fost efectuate 5 vizite de lucru inopinate, pentru examinarea a 4 petiții. Cu colaboratorii CTAS au fost efectuate 7 controale planificate. În comun cu colaboratorul Direcției de investigare a fraudelor economice a fost efectuată 1 vizită de control planificată, în cadrul căreia au fost depistate 12 persoane, inclusiv 10 femei cu care nu au fost legalizate raporturile de muncă. În temeiul sesizărilor Inspectoratului de Poliție au fost întreprinse 23 vizite de control, în cadrul cărora au fost consemnate 25 persoane, care prestau munca nedeclarată. În urma vizitelor întreprinse au fost încheiate 14 procese-verbale cu privire la contravenție, care au fost înaintate instanțelor de judecată pentru examinare.

✓ la inspecțiile teritoriale de muncă, în baza art.33 alin.1 Codul Muncii, au fost luate la evidență 301 contracte colective de muncă.

Pentru sensibilizarea, informarea și consultarea celor interesați în aplicarea corectă și eficientă a legislației, precum și promovării muncii decente de către ISM:

✓ au fost publicate 39 articole în presa locală, au fost acordate 23 interviuri la emisiuni televizate și 7 radiofonice;

✓ au fost realizate 10 acțiuni de informare și sensibilizare pentru 158 întreprinzători, în cadrul cărora au fost desemnate cele mai bune practici de dezvoltare a muncii decente, despre dezavantajele achitării salariilor „în plic” și practicării „muncii la negru”;

✓ au fost realizate activități de pregătire, instruire și informare în domeniul raporturilor de muncă pentru 1 871 salariați de la 85 unități economice;

✓ au fost organizate seminare instructiv-consultative pentru tineretul studios. La seminarele în cauză au participat 2 501 tineri din 66 instituții de învățământ preuniversitar din localități urbane și rurale;

✓ au fost oferite informații și consultații privind legislația muncii și relațiile de muncă pentru vizitatorii la a VIII-a ediție a Forumului profesiilor „O carieră de succes acasă”, în cadrul căruia a avut loc Târgul locurilor de muncă pentru Tineret, eveniment organizat la 23 mai 2018 de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;

✓ în perioada aprilie - iunie colaboratorii ISM au participat la 5 ateliere regionale de lucru „Schimbul de bune practici privind cooperarea inter-instituțională și planificare a politicii de combatere a traficului de ființe umane”, privind consolidarea capacităților funcționarilor din domeniul antitrafic, organizat de Secretariatul permanent al comitetului național pentru combaterea TFU în parteneriat cu Misiunea OSCE în Moldova și la atelierul de lucru privind consolidarea capacităților actorilor din domeniul anti-trafic pe dimensiunea ”Cooperarea instituțiilor de stat cu organizațiile non-guvernamentale și actorii non-tradiționali în procesul de asistare a victimelor traficului de ființe umane”, proiect finanțat de Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație în cadrul parteneriatului de Mobilitate UE – RM.

✓ colaboratorii ISM au participat în cadrul Campaniei de informare cu genericul ”Invizibil printre noi”, organizată la 26 aprilie 2018 în raionul Dubăsari de secretariatul permanent pentru combaterea traficului de ființe umane și la implementarea proiectului ”Consolidarea capacităților RM în domeniul combaterii traficului de ființe umane”,

✓ în comun cu colaboratorii Centrului Național Anticorupție și Biroului Migrație și Azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne în perioada 26 – 29 iunie au fost organizate și desfășurate 3 seminare zonale de instruire a 44 inspectori de muncă cu tematica „Prevenirea și combaterea problemelor de integritate a agentului public. Prevenirea și combaterea ilegalităților în acțiunile de plasare în câmpul muncii a cetățenilor străini pe teritoriul RM”.

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) pe parcursul a 9 luni ale anului 2018, a întreprins un șir de măsuri în vederea combaterii fenomenului plății salariului „în plic” și a muncii „la negru”, după cum urmează:

✓ la întrevăderea membrilor Comitetului Confederal al CNSM cu Pavel Filip, Prim-ministru al Republicii Moldova, din 16 ianuarie curent, CNSM a solicitat elaborarea unei Strategii la nivel național privind combaterea economiei și muncii informale și crearea unui consiliu pe această problemă la nivelul conducătorului Guvernului RM.

✓ în cadrul întrevăderii conducerii CNSM și membrilor Comitetului Confederal cu echipa de experți ai Fondului Monetar Internațional (FMI), condusă de Ben Kelmanson, din 21 martie curent, a fost abordată chestiunea privind combaterea economiei tenebre și fenomenul achitării salariilor “în plic” și necesitatea elaborării pentru Moldova a programelor de dezvoltare pe termen mediu și lung, inclusiv și programe privind combaterea economiei informale.

CNSM a dat start campaniei „*Contractul colectiv de muncă – garanția drepturilor tale*”. Campania a fost lansată în 3 localități: în Chișinău la 20 martie 2018, la Bălți la 21 martie 2018 și la Cahul la 22 martie 2018.

Astfel, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova în perioadă martie – iunie 2018 a organizat 4 seminare regionale de instruire a liderilor organizațiilor primare și angajatorilor în următoarele raioane: Orhei, Soroca, Cimișlia și Rezina. În cadrul seminarelor participanții au fost instruiți în aspecte ce țin de legalizarea relațiilor de muncă, inclusiv prin negocierea și încheierea contractului colectiv de muncă.

Începând cu luna ianuarie 2018, CNSM a inițiat și o campanie de informare a salariaților, membri de sindicat în domeniul juridic, legislației muncii, precum și în alte domenii. În perioada ianuarie - martie curent au avut loc întruniri într-un șir de raioane: Hâncești, Ochita, Cimișlia, Drochia, Anenii Noi, Ștefan-Vodă, Comrat, Criuleni.

La 5 octombrie 2018 în Scuarul Europei a fost amplasat un cort în cadrul căruia specialiștii CNSM au oferit consultații și informații populației despre implementarea muncii decente. Aceleași subiecte au fost incluse în cadrul sesiunilor de instruire organizate în teritoriu - or. Edineț, or. Călărași și mun. Comrat cu participarea a câte 50 persoane.

În perioada de referință (9 luni ale anului 2018) CNSM a elaborat și promovat mai multe acte normative ce au impact asupra reglementării relațiilor de muncă prin negociere. Astfel:

- ✓ a fost adoptată de către Parlamentul RM legea pentru modificarea și completarea Legii nr.245-XVI din 21 iulie 2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultanță și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură. Prin legea în cauză a fost stabilită posibilitatea organizării comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel ramural în format bipartit, precum și perfectarea procedurii de adoptare a deciziilor comisiilor prin consens;
- ✓ a fost adoptat în prima lectură de către Parlamentul RM legea pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003 (art.359, 360), prin care se prevede stabilirea termenului pentru concilierea părților aflate în conflict colectiv de muncă (10 zile lucrătoare și prelungirea cu cel mult 5 zile) și termenul de adresare în instanțele de judecată;

În cadrul parteneriatului social, CNSM a negociat și semnat două convenții colective la nivel național care au ca scop suplimentarea cadrului legal și acordarea suportului pentru angajatori și salariați la perfectarea raporturilor de muncă:

- ✓ Convenția colectivă (nivel național) cu privire la modelul Contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări și la modelul Actului de recepționare a lucrării, nr. 16 din 25 mai 2018.
- ✓ Convenția colectivă (nivel național) cu privire la modelul contractului de formare profesională continuă, nr. 17 din 31 iulie 2018.

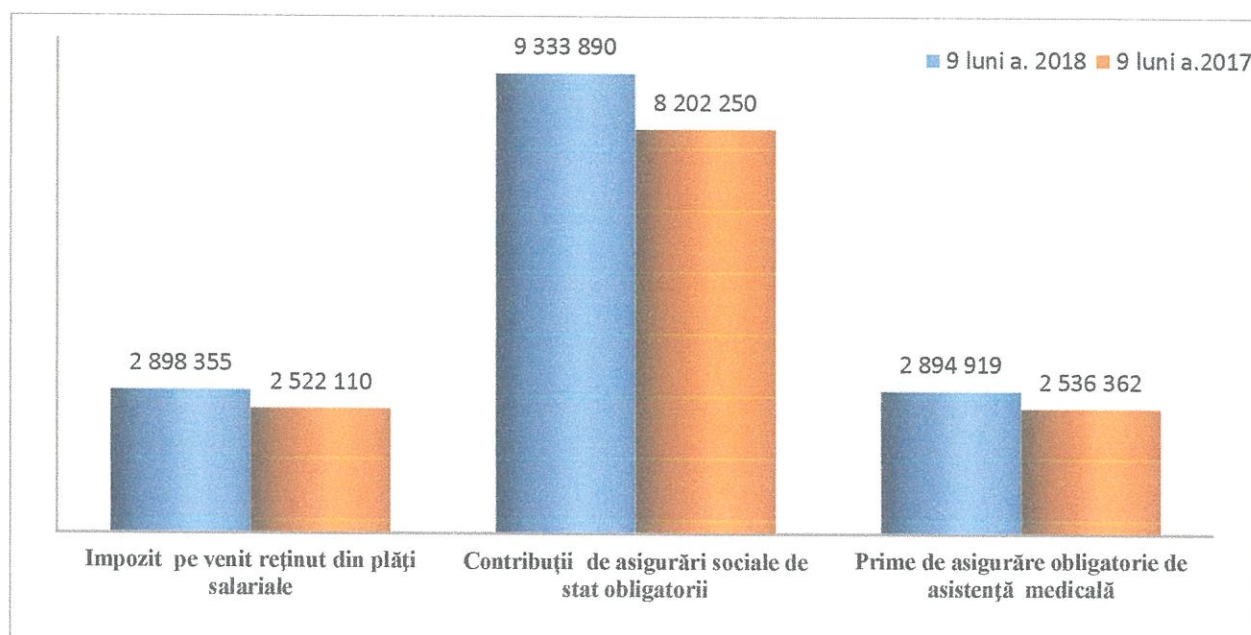
În scopul informării salariaților despre impactul muncii „la negru” a fost difuzată în cadrul emisiunii „Dialog social” din 17 aprilie 2018 o dezbatere referitoare la acest fenomen cu participarea reprezentanților Serviciului Fiscal de Stat, Inspectoratului de Stat a Muncii, Sindicatelor și Patronatelor.

După lansarea campaniei de popularizare și combatere a cazurilor de utilizare a muncii “la negru” și/sau achitării salariilor „în plic” de către Serviciul Fiscal de Stat, echipa emisiunii “Dialog Social” al CNSM a organizat o întreprindere cu partenerii sociali

în studioul emisiunii pentru a discuta despre acest fenomen și a identifica căi de îmbunătățire a situației.

Acțiunile comune întreprinse pentru 9 luni ale anului 2018 în vederea prevenirii și combaterii ilegalităților din domeniul muncii sub aspectul respectării actelor legislative și normative și în scopul realizării obiectivelor din Planul de acțiuni privind minimizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și „muncii la negru”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 477 din 28 iunie 2011, și a prevederilor Regulamentului comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, aprobat prin Ordinul comun IFPS nr. 393, ISM nr. 12-a, IGP nr. 82, CNSM nr.150 din 5 mai 2015, au avut un impact direct și indirect asupra majorării încasărilor la buget.

Tabela nr.2 Încasările aferente plăților salariale: impozitul pe venit din plățile salariale, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală (mii lei) pentru 9 luni ale anului 2018 comparativ cu încasările pentru 9 luni ale anului 2017.

Astfel:

✓ la bugetul public național administrat de SFS la compartimentul impozitul pe venit din salariu încasările au crescut cu **14,9%** comparativ cu perioada similară a anului precedent, care au constituit **2 898 355, 5 mii** lei pentru 9 luni ale anului 2018, comparativ cu **2 522 110 mii lei** pentru 9 luni ale anului 2017;

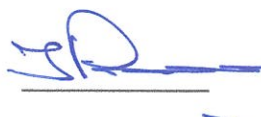
✓ la bugetul asigurărilor sociale de stat obligatorii încasările au crescut cu **13,8 %** care au constituit 9 333 890 mii lei pentru 9 luni ale anului 2018 comparativ cu 8 202 250 mii lei pentru 9 luni ale anului 2017;

✓ la bugetul asigurărilor obligatorii de asistență medicală încasările au crescut cu **14,1 %** și au constituit 2 894 919 mii lei pentru 9 luni ale anului 2018 comparativ cu 2 536 362 mii lei pentru 9 luni ale anului 2017.

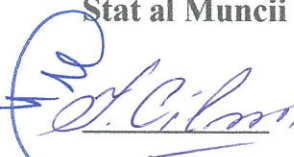
Prin urmare, se constata că procedurile actuale de administrare fiscală sunt eficiente și urmează a fi continuat cu intensificarea măsurilor de control și de sancționare a practicii utilizării muncii ilegale.

În acest context, este importantă conlucrarea eficientă cu fiecare instituție în parte (SFS, ISM, CNSM, IGP) cât și asigurarea schimbului de informații la nivel interinstituțional și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a echipelor multidisciplinare.

**Director
adjunct al
Serviciului
Fiscal de Stat**

Igor ȚURCANU

**Director
adjunct al
Inspectoratului de
Stat al Muncii**

Igor CILOCI

**Șef al Direcției
nr.3 al INI al
Inspectoratului
General al Poliției**

Alexei BACOȘ

**Vicepreședinte al
Confederației
Naționale a
Sindicatelor din
Moldova**

Sergiu SAINCIUC